

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Børne- og Undervisningsudvalget
Titel	Åbent samråd om evidens mellem antallet af aktivitetstimer og øget faglighed
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 15 minutter
Tid og sted	Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg, tirsdag den 22. januar 2012, kl. 14.00, lokale 2-080

Disposition

1. **Indledning**
2. **Om PIRLS- og TIMMS-undersøgelser samt evalueringen af heldagsskolerne**
3. **Sammenhængen mellem flere timer generelt og øget faglighed.**
4. **Sammenhængen mellem aktivitetstimerne og den øgede faglighed**
5. **Afslutning**

1. Indledning

- Efter ønske fra Merete Riisager (LA) har udvalget bedt mig svare på samrådspørgsmål J.
- Spørgsmålet lyder således:
- *”Hvad kan ministeren oplyse om evidens mellem antallet af aktivitetstimer og øget faglighed i folkeskolen?”*
- *Der henvises til undersøgelserne PIRLS og TIMMS, "Evalueringen af heldagsskoler" fra Rambøll, oktober 2012, samt artikel i Politiken den 12. december 2012 "Forskere undrer sig: Undervisningsministeriet misinformerer".*
- Indledningsvis vil jeg for at undgå misforståelse gerne påpege, at diskussionen i forbindelse med PIRLS og TIMMS har drejet sig om sammenhængen mellem flere undervisningstimer i matematik og dansk og elevernes resultater i disse fag.
- Jeg vil på dette samråd også adressere sammenhængen mellem flere timer generelt og øget faglighed.

2. Om PIRLS- og TIMMS-undersøgelser samt evalueringen af heldagsskolerne

- Jeg hæfter mig ved, at der i spørgsmålet til dette samråd refereres til ”Evalueringen af heldagsskolerne” fra 2012. Jeg går ud fra, at det hænger sammen med, at evalueringen i pressen har været brugt som grundlag for at konkludere, at en længere skoledag ikke styrker elevernes faglige præstationer.
- Jeg vil godt understrege, at de heldagsskoler, der ikke alene klarer sig bedre end de andre heldagsskoler, men også bedre end almindelige skoler med et lignende elevgrundlag, skiller sig ud ved bl.a. at arbejde med følgende elementer:

- Ekstra tid til projekter, udflugter m.v.
 - Ekstra tid til at arbejde med sociale kompetencer.
 - Mere samarbejde mellem lærere og pædagoger.
 - Tæt kontakt mellem lærere og elever.
- Det fremgår af evalueringen, at ledere og lærere på heldagsskolerne vurderer, at de har bedre muligheder for at arbejde med disse elementer i en længere skoledag. Det vil sige, at de skoler med en længere skoledag, der udnytter den udvidede undervisningstid optimalt, alt andet lige har bedre forudsætninger for at skabe gode faglige resultater end skoler, der ikke har en længere skoledag. Og at de heldagsskoler, der klarer sig bedst, har arbejdet systematisk med at bruge den ekstra tid på at tilrettelægge skoledagen og undervisningen på en ny måde.
 - Jeg vil i den forbindelse gerne slå fast, at det, regeringen foreslår indført, er en sammenhængende skoledag. Det er ikke det samme som den heldagsskole, der refereres til i undersøgelsen. Heldagsskolerne er helt særlige skoler, der typisk har undervisning fra 8-16. Dertil kommer, at de hidtidige forsøg med heldagsskoler i Danmark har været placeret i socialt udsatte boligområder. Regeringen ønsker at indføre en sammenhængende skoledag for alle elever – i alle dele af landet. Det vil sige, at eleverne fra børnehaveklasse til og med 3. klasse går i skole fra kl. 8 til 14. Eleverne fra 4. til 6. klasse går i skole fra 8 til 15 og har dermed en 35 timers skoleuge. Og de ældste elever fra 7. til 9. klasse har en skoleuge på 37 timer.
 - I forhold til TIMMS- og PIRLS-undersøgelserne og den efterfølgende diskussion heraf vil jeg gerne understrege, at disse undersøgelser alene siger, at de ikke i deres datasæt kan påvise statistisk sammenhæng mellem elevernes faglige resultater og timetallet.
 - Dette er ikke ensbetydende med, at et øget timetal ikke vil have en positiv effekt på elevernes kompetencer. Undersøgelserne har ikke været designet til at efterprøve timetallets betydning.
 - Og det kan derfor heller ikke konkluderes, som nogen har gjort det, at regeringens flere timer ikke gør eleverne dygtigere. Det er der ikke belæg for.
 - I TIMMS og PIRLS er der ikke taget højde for, at eksempelvis elever med faglige udfordringer tildes flere timer. Det kan derfor ikke ud fra TIMMS og PIRLS konkluderes, at tildelingen af flere timer ikke har en positiv effekt.

3. Sammenhængen mellem flere timer generelt og øget faglighed

- Regeringen står på et godt grundlag i forhold til forslaget om en sammenhængende skoledag.
- Jeg vil her nævne nogle eksempler på viden på området, som I også vil få omdelt i form af et kort notat.
- Eksempler:
 - Skolerådets formandskab konstaterer i 2012 i deres beretning, at evidensgrundlaget er godt, når der ses på effekten af flere undervisningstimer, og at flere timer særligt synes at være en fordel for elever med en socioøkonomisk svag baggrund. Sammenhængen mellem timer og faglighed er også blevet undersøgt af forsker Vibeke Myrup Jensen i 2009 i ”Child Development – Perspectives from Private and Public Investments”. Hun fandt en positiv sammenhæng mellem flere timer og de opnåede faglige kompetencer i slutningen af 9. klasse i matematik.
 - I en international kontekst ser Benjamin Hansen fra University of Oregon i ”School Year Length and Student Performance: Quasi Experimental Evidence” fra 2011 en gennemgående positiv effekt ved at udvide skoleårets længde. Denne konklusion støttes af Marcotte (2007), Pischke (2007) med flere.
 - Erika A. Patall med flere har i reviewet ”Extending the School Day or School Year: A Systematic Review of Research (1985-2009)” fra 2010 påvist, at flere timer kan være en effektiv måde at styrke elevernes læring – og særligt de fagligt svage elevers læring.
- Effekten af flere timer bliver selvfølgelig større, hvis den undervisning, som eleverne får, er af høj kvalitet, og hvis lærerne er dygtige. Det handler om at få flere og bedre timer. Flere dårlige timer bliver man ikke dygtigere af.
 - I OECD’s ”Quality Time for Students: Learning In and Out of School” fra 2011 fremhæves det således, at en udvidelse af skoledagen skal ledsages af kvalitet i undervisningen for at opnå bedre elevpræstationer.
 - Professor John Hattie pointerer i 2009 i sin ”Visible learning – A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement”, at den tid, hvor eleverne er engageret i undervisningen og lærer noget, er vigtigere end det formelle timetal. Professor Niels Egelund fra Aarhus Universitet fremhæver en lignende pointe i en artikel i Berlingske den 9. januar i år,

hvor han udtaler: *”Den effektive undervisningstid – ”Time on Task” – har en meget høj effekt. Flere timer bør give mere tid til ”Time on Task”, men det handler primært om en høj bevidsthed om, hvad man bruger tiden til.”*

- Et tysk studie af 300 heldagsskoler fra 2011 viser, at det faglige udbytte øges, når der er en tilstrækkelig høj pædagogisk kvalitet i tilbuddene (Klieme, Eckhard med flere).
- Dette er baggrunden for, at regeringens forslag om en sammenhængende skoledag ikke kun handler om flere timer. De 30, 35 og 37 timer skal være af høj kvalitet.
- De forsøg og det udviklingsprogram, som vi lægger op til i vores folkeskoleudspil, er en af løftestængerne til at hæve niveauet og kvaliteten af timerne. En anden er den milliard til efteruddannelse af lærere og pædagoger og det korps af læringskonsulenter, som også foreslås i udspillet.
- De flere timer giver også mulighed for at tilrettelægge undervisningen på en anderledes måde end i dag – og i højere grad gøre brug af alternative undervisningsformer og forløb. Det element er afgørende for at styrke elevernes læring.
- Her spiller aktivitetstimerne selvfølgelig en helt central rolle. Regeringen lægger med disse timer op til en pædagogiske aktivitet, der kan varetages af både pædagoger og lærere. Timerne er ikke underlagt holddannelsesreglerne, og den ekstra tid – som ikke nødvendigvis kræver intensiv lærerstyring – kan bruges til at arbejde med de elementer, der har en positiv effekt på elevernes læring.
- Timerne skal kunne lægges fleksibelt, samtidig med at vi fra regeringens side blandt andet vil indføre engelsk fra 1. klasse og hæve timetallet i natur/teknik.
- Et konkret eksempel er den læsetid, som mange skoler lægger ind i undervisningen i indskoling. På nogle københavnske skoler hedder det fx ”Læsehestene”. Det går helt enkelt ud på, at eleverne et par gange om ugen sidder i 30 eller 45 minutter og læser – og dermed træner deres læsefærdigheder. De elever, der har læsevanskeligheder, sidder i mindre hold med en lærer, der støtter dem, mens de elever, der har brudt læsekoden, sidder i større grupper og læser for sig selv.
- Det er et godt eksempel på en aktivitet, som ikke nødvendigvis kræver et intensivt lærerforbrug, og som det vil være oplagt at bruge aktivitetstimerne til. En anderledes måde at løfte fagligheden på.

4. Sammenhængen mellem aktivitetstimerne og den øgede faglighed

- Der er af gode grunde ikke lavet effektundersøgelser af aktivitetstimerne, da dette er et nyt element.
- De elementer, som regeringen ønsker, at aktivitetstimerne skal indeholde, er der dog ret sikker viden om, har betydning for elevernes læring.
- Disse elementer er:
 - Fagligt understøttende aktiviteter
 - Alsidig udvikling
 - Motion og bevægelse

Bevægelse og motion

- Der kommer mere og mere viden om sammenhængen mellem motion og koncentration, trivsel, og læringsparathed m.v.
- Eksempler:
 - Blandt andet viser en svensk undersøgelse en sammenhæng mellem logisk tænkning og sproglig opfattelsesevne på den ene side og bevægelse på den anden side
 - Derudover viser et svensk studie af enæggede tvillinger blandt andet, at den tvilling, som er i bedst fysisk form som 18-årig, opnår en bedre logisk tænkning og sproglig opfattelsesevne end den anden tvilling.
 - Undersøgelser som denne understøtter Ministeriet for Børn og Undervisnings projekt "Læring i Bevægelse", der handler om at dele viden, sprede god praksis og skabe ny viden om betydningen af fysisk aktivitet i processerne omkring børn og unges læring.

Fagligt understøttende aktiviteter

- Der er en række undersøgelser, der peger på, at virkelignende og praktiske undervisningsformer kan styrke indlæring hos både fagligt stærke og svage elever:

- En sammenligning af succesfulde skoler foretaget af professor Kenneth Leithwood med flere i ”How Leadership influences student learning” fra 2004 påpeger, at disse skoler bl.a. er karakteriseret ved at lægge vægt på bredde og mangfoldighed i indhold og undervisningsmetoder – herunder også på praktiske og håndværksmæssige fag. Engelske erfaringer viser, at dette også kan medføre en øget faglighed for drengene (Lindsay, G., Muijs, D.: Challenging underachievement in boys, 2011).
- Det er karakteristisk for denne type undervisningsformer, at de ofte forudsætter mere tid end almindelig tavleundervisning. Aktivitetstimerne vil give den ekstra tid, der gør det muligt at gennemføre denne form for læringsunderstøttende aktiviteter.
- Samspillet mellem teori og praksis kan både løfte de dygtigste elever og de svageste:
 - Kenneth Leithwood med flere i ”How Leadership influences student learning” fra 2004, samt Davis og Florian i ”Teaching Strategies and Approaches for Pupils with Special Educational Needs: A Scoping Study” også fra 2004 fremhæver, at varierede læringsstrategier er særligt vigtige for elever med svag socioøkonomisk baggrund og elever med særlige behov. Og at anvendelsen af kreativitet i undervisningen har stor effekt for elevernes læring understreger John Hattie i 2009.
- En del af aktivitetstimerne skal også bruges på lektiehjælp. Når regeringen gerne ser, at lektiehjælp bliver en obligatorisk del af aktivitetstimerne, så skyldes det, at vi ved, at lektier har betydning for elevernes læring.
- Eksempler:
 - Denne sammenhæng mellem lektier og det faglige niveau er bl.a. dokumenteret af Cooper, Harris, Jorgianne Civey Robinson og Erika A. Patall i 2006, som også understreger, at betydningen er størst for udskolingslever. En undersøgelse fra 2011 af elever i 8. klasse i USA viser, at der er en stor statistisk effekt af lektier i matematik, mens betydningen er mindre i elevernes modersmål, naturfag og historie (Eren, Ozkan og Daniel J. Henderson (2011)).
 - Jill Mehlbye peger i sin undersøgelse af den højtpræsterende skole fra 2010 på, at de stabilt højt præsterende skoler med mange socialt svage elever især vægter en forbyggende læseindsats og lektiehjælp højt.

Alsidig udvikling og læringsrelevante kompetencer

- At understøtte elevernes alsidige udvikling er et andet centralt formål med aktivitetstimerne.
- Vi ved, at et systematisk arbejde med elevernes sociale kompetencer har en positiv effekt på deres faglige niveau. Det viser "Evaluering af heldagsskoler" fra 2012.
- Eksempler:
 - Dette underbygges af et "Litteraturstudie af højtpræsterende skoler og grundskolens betydning for videre uddannelse" af Martin D. Munk og Mette Foged fra 2010, som viser, at selvværd, glæde, evnen til at se realistisk på tingene, tro på egen formåen, selvtillid, sensitivitet og empati i sociale sammenhænge, ambitioner for eget liv, sociale kompetencer, grundighed og engagement m.v. spiller en væsentlig rolle, hvis man vil gennemføre en ungdomsuddannelse.
 - Fra den svenske undersøgelse "The Labor Market Returns to Cognitive and Noncognitive Ability: Evidence from the Swedish Enlistment" ved vi, at unges kognitive evner særligt har betydning for deres fremtidige kompetencer, mens deres ikke-kognitive kompetencer har betydning for, om de bliver en del af arbejdsmarkedet (Lindqvist, Erik & Roine Vestman, 2011).
- Derfor er vores bud på et af de væsentligste indholdselementer i aktivitetstimerne arbejdet med elevernes alsidige, sociale og personlige udvikling.
- Der er også en positiv sammenhæng mellem elevernes faglige resultater, motivation og trivsel:
 - Dette fremgår bl.a. af en SFI-rapport fra 2011. Og Børnerådets rapport om børns trivsel viser, at dårlig trivsel hænger sammen med børnenes oplevelse af deres faglige formåen.
 - Professor Thomas Nordahl fremhæver i "Uligheder og variationer – danske elevers motivation, skolefaglig læringsudbytte og sociale kompetencer" endvidere, at gode lærere – udover deres fag – også skal være i stand til at skabe gode relationer til eleverne. Og at en vis ro og orden i undervisningen er vigtig.
- Pædagogerne og det pædagogiske personale har en central rolle i forhold til arbejdet med elevernes alsidige udvikling og sociale kompetencer.

- Eksempler:
 - ”Evaluering af heldagsskoler” fra 2012 tyder på, at et godt samarbejde mellem pædagoger og lærere har en positiv indflydelse på elevernes faglige præstationer. Et velfungerende samarbejde karakteriseres her ved, at både lærere og pædagoger deltager i efteruddannelse og planlægningen af undervisningen.
 - Evalueringen af skolestartsforsøgene fra 2012 påpeger, at den øgede brug af pædagoger i undervisningen i børnehaveklassen til 3. klasse kan have en positiv effekt for elevernes undervisningsmiljø. Skole-hjem-samarbejdet forbedres, og pædagogers medvirken i undervisningen giver gode rammer for inklusion af elever med særlige behov. Der frigøres også tid til, at lærerne kan fokusere mere på undervisningen, mens pædagogerne kan bruge deres kompetencer i forhold til at omsætte undervisningen til nogle praktiske, pædagogiske forløb.
- De positive effekter, der er ved dette samarbejde, skal komme alle elever i Danmark til gode. Og derfor forslår vi bl.a. aktivitetstimerne som en platform for lærer-pædagog-samarbejde.

5. Afslutning

- Jeg vil her til slut sige, at der af det omdelte notat om viden på området både fremgår henvisninger til de evalueringer og undersøgelser, som jeg har berørt på dette samråd, og en række yderligere kilder.
- Vi vægter fra regeringens side viden højt. Vi har brug for flere – og bedre timer – så vores elever kan blive dygtigere uanset social baggrund.